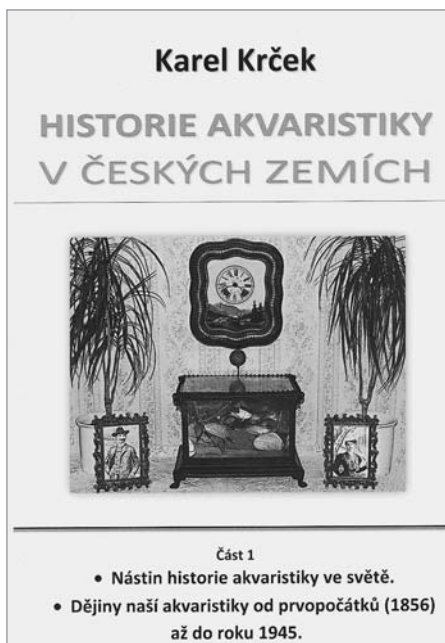

Karel Krček: Historie akvaristiky v českých zemích. Část 1. Nástin historie akvaristiky ve světě. Dějiny naší akvaristiky od prvopočátků (1856) až do roku 1945.

Nestor naší akvaristiky Karel Krček je autorem obsahově bohaté publikace, zahrnující dávnověk tohoto oboru a končící r. 1945. Promítá se zde autorovo přesné analytické myšlení technického inženýra, dlouholetého vynikajícího akvaristy i láska ke starým knihám a historii. Vkusně vypravená, na křídlovém papíře vytištěná kniha je rozdělena na 10 kapitol. První dvě chronologicky popisují vznik a rozvoj světové akvaristiky od starověku, kdy nejprve šlo o cílený chov ryb především pro konzumní účely, později ve speciálních nádržích, zjevně již pro okrasu a potěšení. Zmíněni jsou průkopníci a významné osobnosti, které svým rozmanitým přínosem přispěli k rozvoji akvaristiky v jejích prvopočátcích (L. Baldner, Ch. des Moulins, F. Dujardin, H. Davy, S. H. Ward, R. Warrington, P. H. Gosse a řada dalších). Autor uvádí také literární prvotiny věnované akvaristice – za první je považována čínská příručka o chovu „zlatých rybek“ z r. 1596, zatímco v Evropě se začalo s publikováním akvaristických knih až v polovině 19. stol. Se vzrůstající popularitou akvaristiky vznikaly společnosti zabývající se dovozem tropických ryb, postupně byla zřizována veřejná akvária. Nechybí zde příklady nejen z Evropy, ale také z Ameriky. V 19. stol. se do popředí světové akvaristiky dostává Německo, a to zejména díky učencům, jakým byl např. malakolog E. A. Rossmässler, jehož naučný článek *Der See im Glaser* publikovaný r. 1856 i s návodem na zřízení akvária je považován za počátek skutečné akvaristiky v Německu. Jeho kniha *Das Süsswasser Aquarium* (1857) je právem hodnocena jako první akvaristická kniha vůbec. Se šířící se zálibou začaly vznikat organizované spolky (v Německu bylo do r. 1900 registrováno 31 akvaristicko-teraristických spolků).

V druhé polovině 19. stol. dochází k propagaci a rozvoji akvaristiky také v českých zemích. Průkopníkem se zde stal J. E. Purkyně, právě on jako první v r. 1856 předvedl zařízení akvárium, a to v tehdejší Fysiologickém ústavu ve Spálené ulici v Praze. O něco později vydal J. Kafka první českou akvaristickou knihu *Akvarium, jeho živočišstvo a rostlinstvo – návod ku zřizování, oživování a ošetřování akvárií a terárií* (1885). Významným počinem na dlouhé roky bylo vydávání *Akvaristických listů* počínaje r. 1921, kde jako hlavní osoba redakční rady působil hydrobiolog a fyziolog O. V. Hykeš (v r. 1953 stál u obnovy vydávání *Živy*). V tomto časopise se zveřejňovaly z dnešního pohledu velmi cenné a mnohdy již zapomenuté informace a zkušenosti našich akvaristů, publikovány byly

ale i drobné aktuální zprávy ze zahraničí. K častým autorům článků patřili K. Ullman, E. Babák, H. Táborský, J. Pleva, O. Sadovský, A. Peroutka, O. Štěpánek, B. Celerin, K. Matějka, T. Tvrď, O. Kapler a mnoho dalších.

Karel Krček využívá možnosti přesného citování důležitých pasáží z různých publikovaných i nepublikovaných zdrojů, čímž zachovává maximální autentičnost a věrohodnost převzatých informací. Kniha ob-

sahuje velké množství obrázků, fotografií a kreseb, včetně kopií některých článků, titulních stránek časopisů a jejich obsahů, korespondencí mezi věhlasnými akvaristy a inzerátů vztahujících se k akvaristice. Celkem jsem napačítal 639 obrazových příloh. Přináší v rámci chronologického zpracování i zmínky o nejvýznamnějších politických událostech té doby (např. úmrtí prezidenta T. G. Masaryka – viz obálka *Akvaristických listů* z 1. října 1937). Některé takové zprávy ale musely vyjít až po „nařízení shora“, např. zveřejnění fotografie Reinharda Heydricha v souvislosti s jeho smrtí po atentátu na titulu 6. čísla *Akvaristických listů* z r. 1942. Ostatně v této době u nás všeobecně upadala spolková akvaristická činnost. V závěru knihy najdeme i celý oficiální dokument tehdejšího Ministerstva lidové osvěty z 2. března 1943, které na základě vládních nařízení zastavilo od 10. března 1943 další vydávání *Akvaristických listů*. O. V. Hykeš sice udělal vše, aby toto rozhodnutí zvrátil (viz otištěná odpověď na str. 565), ale tato snaha byla marná. Vydávání časopisu bylo obnoveno až v r. 1945. Jak vidno, text knihy se tedy nezabývá výlučně akvaristickou problematikou, prezentuje díky výstižným doplňujícím poznámkám autora i celospolečenské události a dění dané doby.

Jako velmi cenné spatřuji podrobné informace o chovaných a na výstavách prezentovaných druzích akvarijních a terarijních živočichů a rostlin, z čehož si můžeme udělat dobrý obrázek jednak o postupně narůstajícím počtu chovaných druhů, jednak o určitých módních trendech v preferenci některých skupin vodních živočichů. Z výběru a citací zveřejněných článků je zřejmé, kteří akvaristé publikovali svá pozorování a jaké nové poznatky předkládali čtenářské veřejnosti. Z chronologického řazení textu také můžeme sledovat, jak přibývaly informace o jednotlivých druzích, i jak se zlepšovalo technické vybavení akvárií.

Dnešním akvaristům rozhodně publikaci doporučuji k zařazení do knihovny, neboť zde naleznou mnoho zajímavého a inspirujícího. Nezbyvá mi než autorovi poblahopřát k vynikající knize a vyslovit přání, aby druhý díl věnovaný naší i zahraniční akvaristice počínaje r. 1946 spatřil světlo světa co nejdříve.

Nákladem vlastním ve spolupráci s nakladatelským Scientia 2016, 588 str. Doporučená cena 736 Kč

Kdo bude mít o knihu zájem, může kontaktovat autora na e-mailové adrese karel.krcek@seznam.cz.

1 V knize najdeme více než 600 obrázků přibližujících dobové fotografie z výstav a jiných aktivit akvaristických spolků, historické kresby nebo fotografie chovaných ryb i jiných živočichů, akvaristické i teraristické techniky používané v 19. a první polovině 20. stol., ukázky titulních stran a článků z akvaristických tiskovin apod. Nechybí ani množství obchodních inzerátů, jako např. nabídka kovovýroby pana Františka Štěpánka z r. 1912.